

Asia C-723/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

24.11.2022

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Oberlandesgericht München (Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

24.11.2022

Valittaja:

Citadines Betriebs GmbH

Vastapuoli:

MPLC Deutschland GmbH

OBERLANDESGERICHT MÜNCHEN

[– –]

VÄLIPÄÄTÖS

Asiassa

MPLC Deutschland GmbH, [– –] Wachenheim

– kantajana ja valittajana –

[– –]

vastaan

Citadines Betriebs GmbH, [– –] Eschborn

– vastaajana ja vastapuolena –

[– –]

jossa on kyse tekijänoikeusloukkauksesta ”Wickie und die starken Männer, Staffel 1 Episode 3 (Der Donnergott)”

Oberlandesgericht Münchenin 29. siviiliasioiden jaosto on [– –] 24.11.2022 pidetyn suullisen käsittelyn perusteella 24.11.2022

päätänyt seuraavaa:

- I. Asian käsittelyä [– –] lykätään.
- II. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan toisen kohdan nojalla
 - tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (jäljempänä tietoyhteiskuntadirektiivi) 3 artiklan 1 kohdan tulkinnasta

seuraava ennakkoratkaisukysymys:

- Onko tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle tai käytännölle, jossa yleisölle välittämisenä pidetään välittämisen mahdollistavien tai toteuttavien laitteiden, kuten hotellihuoneisiin tai hotellin kuntoilutilaan asetettujen televisiovastaanotinten, tarjoamista silloin, kun näihin laitteisiin johdetaan lisäksi lähetyssignaali hotellille kuuluvan kaapelitelevision jakajan kautta, mutta signaalin edelleen lähettäminen tapahtuu lainmukaisesti hotellin hankkiman lisenssin perusteella?

Perustelut:

Asianosaiset kiistelevät ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa siitä, onko vastapuoli, joka harjoittaa hotellitoimintaa, loukannut oikeutta välittää yleisölle Wickie und die starken Männer -televisiosarjan, jonka oikeudenhaltija valittaja väittää olevansa, jakso siten, että kyseinen jakso oli katsottavissa julkisen televisiokanavan lähettämänä vastapuolen hotellihuoneessa ja hotellin kuntoilutilassa tarjoamalla televisiovastaanottimilla, joihin vastapuoli on lainmukaisesti lähettänyt lähetyssignaalin edelleen hotellille kuuluvan kaapelitelevision jakajan kautta hankkimansa lisenssin perusteella.

1. Asiaa koskevat oikeussäännöt

a. Unionin oikeus

Tietoyhteiskuntadirektiivin johdanto-osan perustelukappaleissa todetaan muun muassa seuraavaa:

”(23) Tällä direktiivillä olisi edelleen yhdenmukaistettava tekijän oikeutta välittää teoksia yleisölle. Tämä oikeus tulisi ymmärtää laajasti siten, että se koskee kaikenlaista välittämistä yleisölle, joka ei ole läsnä paikassa, josta välittäminen saa alkunsa. Tämän oikeuden olisi katettava kaikenlainen teoksen siirto ja edelleen siirto yleisölle sekä langallisesti että langattomasti, mukaan lukien yleisradiointi. Tämän oikeuden ei olisi koskettava muita toimia.

--

(27) Pelkkä aineiston välittämisen mahdollistavien tai toteuttavien välineiden tarjoaminen ei ole tässä direktiivissä tarkoitettua välittämistä.

--

(32) Tässä direktiivissä annetaan tyhjentävä luettelo poikkeuksista ja rajoituksista kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen ja yleisölle välittämistä koskevaan oikeuteen. Eräät poikkeukset ja rajoitukset koskevat vain kappaleen valmistamista koskevaa oikeutta. Tässä luettelossa otetaan aiheellisella tavalla huomioon jäsenvaltioiden erilaiset oikeudelliset perinteet samalla kun pyritään varmistamaan sisämarkkinoiden asianmukainen toiminta. Jäsenvaltioiden olisi sovellettava näitä poikkeuksia ja rajoituksia yhdenmukaisella tavalla ja tilannetta olisi arvioitava uudelleen tarkasteltaessa sitä tulevaa lainsäädäntöä, jolla tämä direktiivi pannaan täytäntöön.”

Tietoyhteiskuntadirektiivissä säädetään muun muassa seuraavaa:

1 artikla

Soveltamisala

”1. Tämä direktiivi koskee tekijänoikeuden ja lähioikeuksien oikeudellista suojaa sisämarkkinoilla ja erityisesti tietoyhteiskunnassa.

--

3 artikla

Oikeus välittää yleisölle teoksia ja oikeus saattaa muu aineisto yleisön saataviin

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.”

b. Kansallinen oikeus

Saksan tekijänoikeuslain (Urheberrechtsgesetz, jäljempänä UrhG) 15 §:ssä säädetään muun muassa seuraavaa:

- ”2) Tekijällä on yksinoikeus, joka koskee hänen teostensa julkista välittämistä aineettomassa muodossa (oikeus julkiseen välittämiseen). Julkisen välittämisen oikeuteen sisältyvät erityisesti:
1. esillepanoa ja esittämistä koskeva oikeus (19 §);
 2. yleisön saataviin saattamista koskeva oikeus (19 a §);
 3. yleisradiointioikeus (20 §);
 4. kuvien ja äänitteiden välityksellä tapahtuvaa välittämistä koskeva oikeus (21 §);
 5. oikeus välittää radiolähetyksiä ja saattaa ne yleisön saataviin (22 §).”

UrhG:n 20 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Lähetysoikeus on oikeus saattaa teos yleisön saataviin radio- ja televisiolähetyksen, satelliittitelevioliähetyksen, kaapelitelevioliähetyksen tai vastaavien teknisten keinojen avulla.”

UrhG:n 20b §:ssä säädetään muun muassa seuraavaa:

- ”1) Ainoastaan teollis- ja tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoiva elin voi vedota oikeuteen lähettää jo lähetetty teos edelleen samanaikaisesti, muuttumattomana ja kokonaisuudessaan edelleen lähetetyn ohjelman yhteydessä (edelleenlähetyks). Tätä ei sovelleta
1. oikeuksiin teokseen, joka lähetetään yksinomaan internetissä,
 2. oikeuksiin, joihin lähetystoiminnan harjoittaja vetoaa lähetyksensä osalta.”

UrhG:n 22 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Oikeus välittää radio- ja televisiolähetyksiä ja saattaa ne yleisön saataviin on oikeus asettaa yleisölle näytteille radio- ja televisiolähetyksiä ja yleisön saataviin asettamiseen perustuvaa teoksen välittämistä näyttöruudun, kovaäänisen tai vastaavien teknisten laitteiden välityksellä. Edellä olevan 19 §:n 3 momenttia sovelletaan vastaavasti.”

2. Pääasian olosuhteet

- a. Valittaja, joka on Saksan oikeuden mukainen riippumaton voittoa tavoitteleva hallinnointiyhteisö, on nostanut kieltokanteen hotellitoimintaa harjoittavaa vastapuolta vastaan, koska vastapuoli on välittänyt yleisölle televisiossa lähetetyn Wickie und die starken Männer -televisiosarjan jakson Münchenissä sijaitsevan hotellinsa huoneissa ja kuntoilutilassa olevien televisiovastaanottimien välityksellä, sikäli kuin lähetysignaali välitetään televisiovastaanottimiin koaksiaali- tai tietoliikennekaapeleiden välityksellä.

Kanne perustuu 17.11.2019 klo 6.20 sattuneeseen tapaukseen, jossa X ja kolme muuta henkilöä katsoivat julkisen televisiokanavan lähettämän kyseisen sarjan jakson vieraina hotellihuoneissaan hotellin käyttöön asettamasta televisiovastaanottimesta. X katsoi jaksoa lisäksi hotellin kuntoilutilassa.

Vastapuoli ei ollut avannut televisiovastaanottimia, lähetysignaali vastaanottimiin johdettiin kuitenkin samanaikaisesti ja muuttumattomana hotellille kuuluvan kaapelitelevision jakajan kautta. Kaapelitelevision lähetysten edelleen lähettämistä varten vastapuoli on tehnyt kattavasti lisenssisopimuksia saksalaisten hallinnointiyhteisöjen kanssa.

Vastapuoli katsoo olevansa oikeutettu asettamaan vapaasti vastaanotettavissa olevassa julkisessa televisiossa lähetetyt lähetykset vieraidensa saataviin huoneissa ja kuntoilutilassa olevien televisiovastaanottimien kautta lisenssin kattaman kaapelitelevision lähetysten edelleen lähettämisen perusteella.

Valittaja sitä vastoin katsoo, että vastapuoli on loukannut tekijänoikeutta sekä huoneisiin sijoitettujen televisiovastaanottimien että kuntoilutilassa olevan televisiovastaanottimen osalta, koska johtamalla lähetysignaalin edelleen hotellille kuuluvan kaapelitelevision jakajan kautta vastapuoli loukkaa yleisölle välittämistä koskevaa oikeutta. Valittajan mukaan on merkityksentöntä, että vastapuoli on saanut hallinnointiyhteisöiltä oikeuden kaapelitelevision lähetysten edelleen lähettämiseen.

- b. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on taipuvainen katsomaan, että UrhG:n 22 §:ään ja 20b §:n 1 momenttiin, luettuina yhdessä 15 §:n 2 momentin 3 ja 5 kohdan kanssa, sisältyvät kansalliset säännökset, joilla pannaan täytäntöön tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklan 1 kohta, on ymmärrettävä siten, että kun näitä säännöksiä tulkitaan direktiivin

mukaisesti, tietoyhteiskuntadirektiivin johdanto-osan 27 perustelukappale huomioon ottaen pelkkää televisiovastaanotinten käyttöön asettamista ei ole vielä pidettävä yleisölle välittämisenä (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 2.4.2020, Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, 35 kohta ja tuomio 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, 46 kohta) mutta että yleisölle välittämistä koskevaa oikeutta loukataan johtamalla lähetyssignaali edelleen televisiovastaanottimiin hotellille kuuluvan kaapelitelevisiolähetysten jakolaitteen kautta (em. tuomio SGAE, 42 kohta ja tuomio 31.5.2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, 47 ja 54 kohta).

Yleisölle välittämisen käsitteessä yhdistyy kaksi kumulatiivista tekijää eli teoksen ”välittäminen” ja teoksen välittäminen ”yleisölle” (unionin tuomioistuimen tuomio 16.3.2017, AKM, C-138/16, EU:C:2017:218; tuomio 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634 ja tuomio 19.12.2019, Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, 61 kohta). Käyttäjällä ja sen toiminnan tarkoituksellisuudella on keskeinen asema, kun käyttäjä täysin tietoisena menettelynsä seurauksista tarjoaa asiakkailleen pääsyn suojattuun teokseen, erityisesti silloin, kun ilman tätä välittämistoimea kyseiset asiakkaat eivät lähtökohtaisesti voisi vastaanottaa tai heidän olisi vaikeaa vastaanottaa levitettyä teosta (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, 82 kohta; tuomio 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, 31 kohta ja tuomio 26.4.2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2012:140, 26 kohta).

Pelkkä vastaanottimien käyttöön asettaminen eroaa ratkaisevalla tavalla välittämistoimista, joilla palvelujentarjoajat tietoisesti välittävät asiakkailleen suojattuja teoksia lähettämällä lähetyssignaalin tarkoituksellisesti tiloihinsa sijoitettujen televisio- tai radiovastaanottimien avulla (em. tuomio Stim ja SAMI, 35 kohta ja em. tuomio Reha Training, 47 ja 54 kohta).

- c. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan nyt tarkasteltavassa tapauksessa sen, että kyseessä katsotaan olevan ”välittämistoimi” edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti, asettaa kuitenkin kyseenalaiseksi se seikka, että vastapuolen toiminta, jossa ei ollut kyse pelkästä vastaanotinten käyttöön asettamisesta, koostui ainoastaan televisiosignaalin lähettämisestä edelleen hotellille kuuluvan kaapelitelevision jakajan kautta, mihin vastapuolella oli oikeus hallinnointiyhteisöjen kiistattomasti myöntämien lisenssien perusteella. Koska tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetty yleisölle välittäminen on jaettu kansallisessa oikeudessa UrhG:n 20b §:n mukaiseen oikeuteen (”edelleen lähettäminen”) ja UrhG:n 22 §:n mukaiseen oikeuteen (”radio- ja televisiolähetysten välittäminen”), vaikuttaa kyseenalaiselta, voidaanko käyttäjän toiminnasta, johon se on UrhG:n 20b §:n mukaisen lisenssin perusteella oikeutettu, nimittäin kaapelitelevision signaalin edelleen lähettämisestä hotellin sisällä, kokonaisuutena tarkasteltuna oikeutetusti päätellä käyttäjän toteuttaneen

tarkoituksellisesti ”välittämistoimen”, jos sen toiminta koostuu muutoin ainoastaan vastaanotinten käyttöön asettamisesta – mistä käsiteltävän asian tunnusmerkistössä ei ole kyse.

Tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklan 1 kohdan yhteydessä tosin katsotaan, ettei lähteen lainmukaisuudella tai -vastaisuudella ole lähtökohtaisesti merkitystä välittämistoimen yhteydessä [– –]. Tämä vaikuttaa kuitenkin ongelmalliselta siksi, että nyt tarkasteltavassa tapauksessa tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisen yleisölle välittämisen kahta näkökohtaa arvioitaisiin erikseen kyseisellä direktiivillä, jossa myös määritetään suojelun sitova enimmäistaso, tehdyn käyttöoikeuksien täydellisen yhdenmukaistamisen taustaa vasten (unionin tuomioistuimen tuomio 13.2.2014, Svensson ym., C- 466/12, EU:C:2014:76, 37 ja 40 kohta [– –]).

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että käsiteltävässä asiassa on kyse yleisölle välittämisestä, koska hotellin vieraita on verrattain paljon ja kyse on aina uudesta yleisöstä, koska hotellivieraat vaihtuvat tavallisesti nopeasti niin huoneissa kuin kuntoilutilassakin (ks. em. tuomio SGAE, 38, 39 ja 42 kohta ja em. tuomio Phonographic Performance (Ireland), 41, 42 ja 51 kohta).

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää jäljempänä esitettävällä ennakkoratkaisukysymyksellään unionin tuomioistuinta tulkitsemaan tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklan 1 kohtaa. Näin siksi, että ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on epävarma siitä, voidaanko kyseessä katsoa olevan ”välittämistoimi”, jos suojatun teoksen käyttäjällä on kansallisen oikeuden mukaisella lisenssillä myönnetty oikeus kaapelitelevisiosignaalin edelleen lähettämiseen ja sen toiminta koostuu muutoin vastaanotinten käyttöön asettamisesta:

Onko tietoyhteiskuntadirektiivin 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle tai käytännölle, jossa yleisölle välittämisenä pidetään välittämisen mahdollistavien tai toteuttavien laitteiden, kuten hotellihuoneisiin tai hotellin kuntoilutilaan asetettujen televisiovastaanotinten, tarjoamista silloin, kun näihin laitteisiin johdetaan lisäksi lähetysignaali hotellille kuuluvan kaapelitelevision jakajan kautta, mutta signaalin edelleen lähettäminen tapahtuu lainmukaisesti hotellin hankkiman lisenssin perusteella?

[– –]